

SETMANARI CASTELLARENÇ

ANY VI :: NÚM. 254
Castellar del Vallès - 7 gener 1938

Redacció, Administració i Impremta:
Puig de la Creu, 3

Número solt: 50 cèntims
Subscripció: 1'50 ptes. al mes.

La riquesa de l'esperit

Evaluar les obres és el mitjà més directe per a comprendre tot l'esforç que elles representen. Si has plantat un arbre i l'has cultivat, en arribar ell a la plenitud, a l'abundància del fruit, veus recompensat l'esforç i fins sota el seu brancatge i fullam hi trobaràs un benestar propi i inigualable en cap altre arbre d'igual o millors condicions.

Això ben clarament ens fa comprendre que és únicament l'esforç qui dona el valor i el que proporciona la complaença.

Si el procés d'evaluar les coses pròpies el volguéssim aplicar en aquells ordres col·lectius ja siguin d'inici, de projecte o realització, tota vegada que per naturalesa de procedència ens pertanyen en part al nostre propi, segur en molts moments de la nostra vida sentiríem aquell goig intern, veritable substància que anima i vigoritza el nostre esperit, ja que sense aquest aliment, la vitalitat és del tot impossible fer-la estable, arribant al defalliment i aclaparada la visió del què és la vida, el cos humà, no és res més que carcassa, volum, principi de teoria, simplement i netament home.

Per tant, venim obligats, si per instint no sabem encara comprendre, a saber apreciar l'esforç que tenen totes i cada una de les coses que ens circumden. I evaluant l'esforç d'altri, ja sigui en l'ordre cívic, cultural i urbanístic, que ens atany directament per ésser tots ells deures de ciutadania, corresponsent a aquest esforç atribuït no farem res més que enriquir-nos la nostra condició, ja que la salut o benestar de l'esperit, és la millor riquesa, la qual està a l'abast de tots els homes.

Nota d'administració

Arranjades les difícils dificultats per l'adquisició de paper, les quals foren les causants de què solament publicuéssim dues pàgines del número anterior, avui i davant el crescutíssim preu de la primera matèria, tota vegada que la cel·lulosa o pasta del paper és producte estranger, ens veiem obligats, molt a pesar nostre, a augmentar a partir del present mes, el preu de la subscripció a 1'50 pessetes. Per tant, aquest augment és amb caràcter transitori, ço que normalitzarem tan prompte ens sigui possible.

Esperem de tots, trobaran encertada la nostra determinació, ja que no és amb altre fi que el de fer perdurar la vida del periòdic que abriga i enalteix el nom de Castellar del Vallès.

TEMES D'AGRICULTURA

Plantes filamentosos o tèxtils

Segueix el lli. Arrencat el lli, es posa en manats al sol. Després s'amara i es pica en aigua de bassa per espai d'alguns dies; es treu, s'escorre i s'asseca.

Aquesta operació d'amarar és insaluble i molts tècnics estrangers i nacionals estudien la manera de substituir-ho. En algunes parts ja s'aconsegueix per aigua corrent i amb més lentitud per a l'enterament, o bé estenent el lli en prats a la

rosada. Així es conserva per les successives operacions d'agramar i espadenyar.

PRODUCCIONS.—El lli té les següents produccions: dona una fibra excel·lent i una grana oleaginosa. De la grana del lli o llinet s'extreu un oli empleat en les arts, en la indústria i en la medicina.

Aquest oli excel·lent i estimat per aquestes tres necessitats inclús entre altres i amb això, el lli o llinet és cultivat amb admiració pels cultivants.

Es cultiva més a l'estranger que a Catalunya i Espanya. Les nacions més importants són: Hongria, Itàlia, Rússia,

Estònia, Mèxic, entre altres, nacions petites i grans, inclús Espanya i Catalunya.

Les nacions que es cultiva el lli o bé el clima ho afavoreix, es cultiva per la importància i pel fruit que aquesta planta produeix.

La grana o llavor d'aquesta planta, fa el següent: la llavor combinada o mesclada entre alguns altres medicaments, fa una classe de midó per a la roba i aquest midó dona empesa al teixit, i la grana serveix per a una infinitat de remeis i per moltes altres coses i necessitats.

CARACTERS.—Espècies notables.—Dites *Llineacees* per altres autors i col·locades per Endlicher en la classe de les *Gruinales*, formen una família petita amb dos gèneres solament.

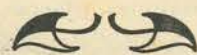
Són herbes o mates naturals dels països temperats o primerencs, de fulles senceres; les seves flors consten de parts en proporció quaternària o quinària; els seus sèpals són persistents i d'estibació entortolligada; els estams estan soldats lleugerament per llur base amb dents intermèdies. El seu ovari és únic per la coherència dels carpels i els seus estils en nombre corresponent; la seva càpsula conté en cada cel·la dues llavors, que gairebé tenen albumen i l'embrió és recte, carnós i oliós.

(*) Els *Llinum gal·licum*, *strictum*, *maritimum*, *narbonense*, *catharticum* i altres, són naturals d'Espanya, el propi que és el lli comú. La usitatíssim, de les quals llavors i fibres es prepara el lli i es fabriquen diferents teixits i de les quals llavors, dites *llinoses* i usades com oficials, s'extreu un oli, tal com ja s'ha esmentat.

AGUSTÍ RIFER VILA

(*) Aquests noms són llatins; aquests són els noms primers i naturals, degut a la seva procedència.

En començar el nou any
LA FARGA desitja a tots els subscriptors, col·laboradors i llegidors
els hi sigui venturós i pròsper en
tots els ordres.

PLANYS DE L'ÀNIMA EN EL FRONT DE GUERRA

II

L'ideal

En el forçat exili que als homes-soldats ens fa viure la guerra, com a homes idealistes que malgrat tot som, conservem, barrejats amb l'enyorança que el cor ens pressiona, els mateixos desitjos, les mateixes il·lusions i esperances que ací en la terra estimada omplien el nostre esperit bellugadís i inquiet.

I és amb una figura cent vegades més gegantina de la que abans tenia, que l'ideal se'm planta davant i atrevit em pregunta:

—Per què m'has postergat? Que no veus infeliç que vols prescindir de mi i jo tinc més força que tu i venceré sempre?—

I llavors amb irònica rialla, m'ensenya la meua paleta plena de colors que em somriuen i amb els meus pinzells que enfilats com llances esperen que la meua mà els guiï...

Em fan veure núvols que esbogerrats s'empaiten bo i tapant el cel blau que només puc veure entre els seus esquinços...

M'ensenya unes muntanyes d'un blau-vós-gris-perla, uns camps vestits tots de verd, d'un verd tendre de blat molt novell, acabat de néixer!...

Em fa veure una masia catalana aixecant-se atrevida d'enmig del nostre terral amb la seva doble sentor patriarcal de la nostra raça i amb la seva fumejant xemeneia...

M'ensenya, perquè sap que res m'enyora tant, un clap de terra, del color de la sang que el nostre terral als catalans ens costa, travessat per cinc franges d'un blat tant ros-groc com el groc de la nostra bandera, cent vegades volguda, cent voltes defensada!...

Oh ideal meu, molt més rebel i inquiet que mai se'm mostres ara!

Perquè et veus i sents tancat dins la gàbia de la conveniència social que ara forçosament ha de regir les nostres voluntats, ja bots frisos i estires les ungles per esgarripar-me l'ànima!

Quin mal t'he fet? Si t'he postergat i t'he volgut allunyar de mi ha estat només perquè sabia positivament que tu no entens res d'aquest deute social que, com a home primer que tot, estic pagant ara!

No renego de tu, això mai, però veste'n i no em facis patir! Vaig provar de deixar-te a la meua estimada terra perquè t'hi quedessis, però tu, salvant muntanyes, rius i distàncies, aferrat al meu ésser com a cosa íntima que ets, viatjaves en el mateix tren que jo i al meu costat,

a la mateixa velocitat, amb el tren deixàvem enrera quilòmetres i més quilòmetres! Tu sempre amb mi! Sabies que més aviat em faries nosa, però tu sempre amb mi!

És que ni el roncar formidable dels canons i ni tots els esgarrifosos sorolls de les màquines de fer guerra poden separar-te de mi?

Quina raó deus tenir quan dius que ets més fort que jo i que venceràs sempre!

Et crec molt bé, però ideal meu, callat o no, tindràs de romandre postergat fins que aquest deute que ara estic pagant sigui liquidat del tot.

Et venjaràs presentant-he com un fantasma paorós, però el deute és tan gran que m'espantaràs, però no em guanyaràs!

Patirem tots dos, tu manifestant-he plenament i jo sofrint-he callat!

Oh ideal dels homes! Quina força que tens!

No ens podries deixar per un espai de temps?

ALFONS GUBERN I CAMPRECIÓS

Sector del Pardo (Madrid).

HA MORT UN SAVI

Josep Comas i Solà

L'insigne astrònom català, en Josep Comas i Solà, la joia de la nostra terra... ha mort.

Es un fet encara tan recent ocorregut, que no hi ha prou temps per oblidar-ho i a més per la gran pèrdua que ell representa, a nosaltres... per Catalunya i per la Ciència.

Ens ha deixat... ha mort... el que fou sentinella del nostra firmament; ell... que sempre s'albirava en les altures, on hi llegia com nosaltres llegim en un llibre, ens ha deixat. Se n'ha anat per sempre... per a no tornar... a aquelles altures que sempre contemplava des del nostre planeta, per a conviure eternament en l'èter, amb les seves estrelles i móns llunyans.

La seva història sempre ha estat un model que tots tenim de copiar-lo; era estudis (perquè proves n'ha donat, pel seu gran treball que ens ha deixat), bona persona, la que no tenia gens d'orgull, ni un pedant en la seva obra callada; era fill del poble i com a tal convivia amb ell.

Fou un valor pur i indiscutit; fou home de ciència; aquí l'Astronomia li deu importants descobriments; un dels homes més savis de Catalunya i del món; portà el nom de la nostra terra a totes les parts del nostre planeta.

En Josep Comas i Solà, havia nascut l'any 1868 a la ciutat de Valls i morí als seixanta-nou anys d'edat i es pot dir que d'ell podien esperar-se'n encara grans fruits.

«Des de molt jove mostrà especial predilecció per la ciència; prompte es familiaritzà amb ella mercès al seu amor a l'estudi i donà lloc a què es matriculés en la Facultat de Ciències Físico-Matemàtiques, a on tingué la llicenciatura, i a partir d'aquest moment, es dedicà de ple a l'Astronomia. Tals foren els començos d'aquest enamorat de l'espai que dedicà la seva vida a l'observació dels astres sentinella constant de l'infinit; Comas i Solà se'n serví de tota la seva voluntat en el descobriment d'importants aspectes celestes, que li valgueren el gran renom que posseeix a tot el món. Els seus articles publicats en diversos diaris de Madrid i especialment Barcelona i l'estranger, eren llegits per tots, comentats per savis i els llibres i fullets sobre eclipsis i altres temes, han recorregut totes les entitats científiques d'Europa i Amèrica».*

Els seus llibres foren i són llegits amb vertadera fructuositat per homes d'estudis, que són: «L'Esperit davant la Ciència», «Teoria Elemental de la Sustentació dels Aeroplans», que segons la crítica mereixeren els elogis de tots els tècnics, de totes les matèries i com igualment passa amb «Assaigs de Filosofia Científica», «Estadística Històrica-Sísmica de Catalunya» i a més d'això, féu importants estudis sobre la Geografia Sismològica de la nostra terra, obres aquestes de valua excepcional per a la ciència i segons tinc entès, constitueixen avui importants llibres de consulta per les persones que es dediquen a tals activitats.

Els indiscutibles mèrits de la seva persona, li portaren a exercir càrrecs i llocs dels més destacats de la ciència; era el primer President de la Societat Astronòmica d'Espanya, Director de l'Observatori Fabra, membre de l'Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona; més ben dit, ell junt amb el P. Rodés (que és director de l'Observatori de l'Ebre), són les figures més sobresortints de l'Astronomia Catalana i Espanyola, i amb tot això també era membre de societats estrangeres que reconeixien la seva valua, com la Societat Sismològica Italiana i Reial Societat Astronòmica de Londres.

Però la mort ha estat cega; s'ha emportat a un home que la majoria l'estimaven molt; després d'això, era un bon català... nosaltres li devem molt; Catalunya encara més, li ha llegat la seva obra, que la farà immortal i venerada dintre la ciència. Mentre entre nosaltres reviurà la seva persona... fins en el més enllà.

Catalunya està de dol, ens ha deixat... però nosaltres continuarem encara que si no podem fer com ell... seguirem els seus passos i altrament enaltirem l'obra del nostre plorat mestre.

V. M. ALSINA

(*) Paràgraf d'un article que «Solidaridad Obrera» publicà per enaltir l'obra i vida del nostre plorat savi.

Festival Pro-infants

El passat diumenge a la tarda, tal com ja venia anunciant des de fa uns dies aquest setmanari, va celebrar-se a Racó del Ripoll el festival Pro-Infants que va assolir un èxit del qual hom és dels primers en complaure's.

Si tenim en compte les impossibilitats sorgides fins a última hora, veurem com la mateixa composició senzilla del programa representat, inclús va adornar la seva argumentació, puix que en aquests festivals no podem buscar-hi la grandesa de l'espectacle, ja que prou gran és el significatiu de la festa.

Un poc més tard de l'hora anunciada i amb el Saló ple d'un afectuós i distingit públic, va aixecar-se el teló per a donar lloc a la representació del passatemps còmic, original de Lluís Millà «El ninot de molles», interpretat per Mercè Girbau, Jaume Carreres i Rafael Altares.

Els tres facilitaren una estona molt agradable pel públic, que va remeiar-ho amb uns afectuosos aplaudiments. Dintre les seves possibilitats tots compliren el paper que representaven i això no vol pas dir que de tantes molles (em refereixo al títol de l'obra) pogués haver-n'hi alguna d'oxidada.

En principi ja poguérem apreciar les facilitats per les taules amb què actuava en Jaume Carreres, qui va demostrar-nos tenir mèrits suficients per a complaure al públic més exigent.

Mercè Girbau i Rafael Altares, aquest representant el paper de «ninot», també foren del gust del públic.

A continuació el senyor Muntaner, amb unes afectuoses paraules, va explicar el fi que podia assolir-se amb motiu d'aquestes festes, i no podent representar-se el número a càrrec del ventríloc Anglada, va anunciar un número improvisat que va executar-lo l'autor d'aquesta ressenya, consistint en unes breus paraules de salutació remarcant quant significaven aquests actes en pro de la humanitat i acabant amb el vers «Sentiment», que ja ha estat publicat en aquest setmanari. M'abstino de fer la crítica en aquest número, donant facilitats en aquell públic del qual van escapar-ne uns aplaudiments.

Vingué després, prèvia presentació del senyor Tomàs Torrens, un recital de poesies en les quals poguérem apreciar l'escola florida de què està fornit, destacant-se entre elles una del tan admirat i plorat autor Garcia Lorca.

No cal dir els aplaudiments amb què obsequiaren al senyor Torrens a l'acabar el seu número. Una volta posats a sorteig uns objectes i com a fi de festa s'organit-

Galeria Literària

NEVANT

Les neus a muntanya

Com neva! Quin seguit
de papallones blanques
de l'atmetller florit
s'aturen a les branques

Damunt de cada flor
un borralló s'hi posa.
—Que hi cerques en mon cor
qu'ets tan perfidiosa?

—Que hi cerco? fa la neu;—
l'escalf ¡com m'hi fondria!
Un bes, un petó teu
la vida'm tornaria!... —

I al pobre borralló
malgrat lo fret que porta,
la flor li fa un petó
y'l fon... y queda morta.

A. BORI I FONTESTÀ

(còpia textual)

Antoni Bori i Fontestà, nasqué a Badalona en 1862; posà el més gran amor de la seva vida en les lletres catalanes. Seguí la carrera del Magisteri, adquirint una vertadera reputació. El seu llibre *El Trobador Català*, demostra en ell un derivatiu del seu amor patri.

Col·laborà en *La Renaixença* i en les principals revistes de Catalunya.

Escrigué pel teatre obretes de costums mariners que foren ben rebudes pel públic.

Els Jocs Florals, tenien una gran atracció per l'ànima d'en Bori i Fontestà; en ells, figurà en el Consistori de Barcelona com a Mantenedor pels anys 1903 i 1904.

Una terrible malaltia, l'impossibilitat per tot treball; això també el prià de seguir el corrent dels Jocs Florals i per tant, d'obtenir el Mestratge en Gai Saber quan ja estava a punt d'assolir-lo. Així aclaparat per una dolorosa inèrcia, passà llargues anyades esperant la mort, que al 16 de gener de 1912 posà terme als delits i a les angories de la seva ànima.

zà un animat ball, en el qual no tenien preferència les edats ni les facultats, donant-lo, però, per acabat pocs moments després, degut a què s'apagaren els llums en senyal d'alarma.

Pel número reduït d'habitants amb què compta aquest atractiu poble, podem dir-nos per satisfets per la xifra obtinguda de 354 pessetes, les quals ja se n'ha fet entrega a la Conselleria d'Assistència Social per la seva distribució.

Hom sap que hi ha en perspectiva algun altre festeig benèfic, que crec també trobarà una afectuosa col·laboració.

Durant el curs del festeig l'ocasió va brindar-me, junt amb l'amabilitat del representant del Consell Municipal, Marcel·lí Ubach, canviar unes paraules en les quals hi havia l'aprovació en bé d'aquest festeig i la satisfacció per l'animació observada.

A totes les proves d'afecte, afegeixo la meua felicitació als organitzadors i a tots els col·laboradors d'aquesta lloable i humanitària festa.

QUIRZE MORERA

Junta Municipal Agrària

En la darrera sessió celebrada per aquesta Junta, va acordar-se concedir autorització en principi per a conrear terres, als veïns que es detallen:

Jaume Masegú Caballé, un quartà, en el lloc «Vinyes del Castell».

Joan Serratusell Soler, una quarteta, en el lloc «Sot de Gulercs».

Sever Homet Carné, mitg quartà, en el lloc «Can Borrell».

Si passat el termini de vuit dies no s'ha presentat cap reclamació en contra les esmentades sol·licituds, la Junta adjudicarà definitivament a llurs peticionaris els terrenys que demanen conrear.

Castellar del Vallès, 6 de gener del 1938

El President,
V. ROCA

CONSELL MUNICIPAL DE CASTELLAR DEL VALLES

EDICTE

Confecionat el cens Sindical Agrícola d'aquest terme municipal d'acord al disposat segons l'article primer de l'Ordre del 23 de novembre proppassat, de la Conselleria d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya i en el qual hi figuren tots els ciutadans que dediquen més d'un

50 per cent de llurs activitats a treballs agrícoles, es fa avinent que l'esmentat cens estarà exposat al públic a la Secretaria de l'Ajuntament pel termini de vuit dies que finirà el dia 15 del mes que som, perquè puguin formular les reclamacions que escaiguin contra inclusions o exclusions, degudament legalitzades. S'adverteix que aquells que per qualsevulla causa no constin en dit cens, no podran prendre part en les eleccions que tindran lloc el dia 16 del mes que som per a l'elecció dels nous Consells Directius dels Sindicats Agrícoles.

Ço que es fa públic per a general coneixement.

Castellar del Vallès, 6 de gener del 1938

El President del Consell Municipal,
V. ROCA

NOTICIARI

FRED INTENSÍSSIM

La nevada que va cobrir amb mantell pur i blanquíssim tot el nostre terme el passat divendres, ha fet que n'esdevingués un fred tan intens a causa de les grans gelades, que el descens de la temperatura ha arribat als 8 graus sota zero, temperatura que no s'havia registrat en el nostre poble, segons bons informadors, de 25 anys en aquesta part.

La prova està en què tothom ho comenta, podent dir-se que és el plat del dia, essent ben poques les cases que les canyeries no s'hagin reventat i per consegüent, molts veïns es trobin sense tan essencial element com és l'aigua.

Les canyeries de les fonts públiques, també moltes han sofert desperfectes a causa de la intensitat del fred.

En els llocs bacs de la població, encara va conservant-s'hi la neu que apareix completament gelada.

Els dies són clars i ben solellats, però la pressió solar ni té força per arribar a desglaiar.

REUNIO GENERAL

La «Mútua Castellarenca» ha convocat als seus afiliats a una Assemblea ordinària pel proper diumenge, dia 9, a dos quarts d'onze del matí, que es celebrarà en el seu domicili social (Cafè Trink-Halle) amb el fi de donar compte de la gestió d'aquella entitat durant l'any passat.

LA SETMANA DE L'INFANT

Demà comença la Setmana de l'Infant i sabem que s'han organitzat diverses subscripcions i actes per tal de recaptar cabals per a la compra de joguines pels infants, a les quals hi aporten llur més decidida cooperació i ajut, el Consell Municipal i entitats polítiques i sindicals de la població.

NAIXEMENTS

Dia 29.—Julià Ventura-Gibert Torras, fill de Julià i d'Isabel.

Dia 31.—Joan Pujals Llinars, fill d'Antoni i d'Irene.

La nostra més sincera felicitació als pares i llurs familiars.

MATRIMONI

Dia 1 de gener.—Gabriel Santandreu Mayoral amb Teresa Canals Cusidor.

Desitgem als novells esposos un sens fi de benaurances.

DEFUNCIONS

Dia 27.—Francesca Viñas Carné, de 56 anys, soltera.

Dia 28.—Feliu Clariana Carné, de 42 anys, casat.

Dia 29.—Concepció Juliana Albert, de 86 anys, soltera.

Dia 1 de gener.—Maria Ramon Torras, de 79 anys, vídua.

Dia 2.—Josep Roura Mañosa, de 77 anys, vidu.

Dia 5.—Eleuteri Claramunt Pich, de 38 anys, solter.

Traslladem als seus apenats familiars la nostra expressió més viva de condol.

MOVIMENT DE POBLACIO

Durant el passat mes de desembre, s'ha registrat el següent moviment de població:

Naixements: Julià Ventura-Gibert Torras i Joan Pujals Llinars; total, 2.

Casaments: Estanislau Carretero Coll amb Joaquina Umbert Illa i Joan Batlle Sabater amb Antònia Vicens Saltiveri; total, 2.

Defuncions: Teresa Arús Rovira, Francesca Rocavert Ventayol, Filomena Pich Salom, Engràcia Pérez González, Josep Pujol Solà, Ramon Llinars Llinars, Francesca Viñas Carné, Feliu Clariana Carné i Concepció Juliana Albert; total, 9.

MOVIMENT DEMOGRAFIC

Continuant la nostra estadística demogràfica, ens és grat publicar a continuació el que fa referència al finit any 1937

Naixements: Nens, 28. Nenes, 25; total, 53 naixements.

Defuncions: Homes, 28. Dones, 28. Nens, 6. Nenes, 2; total, 64.

Casaments: 20.

Inscripcions practicades en el Registre Civil fora de temps legal: Una de naixement.

Com es pot apreciar, el passat any 1937 no ens ha pas estat favorable, tota vegada que resulten 11 defuncions més que de naixements; de manera que repercuteix en disminuir el cens de població, contràriament al que tots desitgem.

Observem també que l'any passat és des de què existeix el Registre Civil, l'any que s'han efectuat menys casaments, cosa que no cal estranyar tenint en consideració el temps anormal en què vivim.